

عراق همچنان در بن بست

مهدی بازرگان: با رصد تحولات و اتفاقات چند روز اخیر در عراق کماکان بن‌بست سیاسی، فضای دوقطبی، هرج‌ومرج خیابانی، آشوب و اعتراض در این کشور ادامه دارد. اوج‌گیری بحران، عراق را به نقطه حساس و خطرناکی رسانده است، تا جایی که برگزاری جلسات پارلمان به دلیل ادامه تظاهرات و تحصن صدری‌ها در مخالفت با تداوم حیات این مجلس در بغداد عملا غیرممکن جلوه می‌کند.

هم‌زمان با آن جریان صدر عراق جمعه گذشته بار دیگر از دستگاه قضائی این کشور خواست تا پارلمان را منحل کند. این دومین باری است که صدری‌ها خواستار انحلال هرچه سریع‌تر پارلمان عراق بعد از درخواست ۱۰ آگوست/۱۹ مرداد هستند. با وجود آنکه شورای‌عالی قضائی این کشور نظر خود را درباره درخواست جریان صدر به فاصله چهار روز بعد و در ۱۴ آگوست/۲۳ مرداد اعلام کرده و تاکید داشت که انحلال پارلمان در حیطه و توان اختیاراتش نیست؛ اما خشم حامیان صدر نسبت به این موضع‌گیری شورای عالی قضائی عراق و تکرار دوباره درخواست‌شان حکایت از آن دارد که مقتدی صدر و حامیان او به کمتر از انحلال پارلمان رضایت نمی‌دهند.

در سوی دیگر برخی اخبار و شنیده‌ها از عقب‌نشینی جریان چارچوب هماهنگی برای انحلال پارلمان عراق می‌گویند. در این زمینه رسانه‌هایی مانند شفق و بغداد الیوم و برخی منابع نزدیک به این جریان (چارچوب هماهنگی)، شروط چهارگانه‌ای را برای موافقت با انحلال پارلمان مطرح کرده‌اند. این در حالی است که به نظر می‌رسد چارچوب هماهنگی نیز همچنان مُصر بر ادامه کار پارلمان فعلی و تشکیل جلسات مجلس برای انتخاب رئیس‌جمهور، نخست‌وزیر و نهایتا تشکیل دولت جدید است. البته احتمالا برای تعدیل فضا هم که شده، با عقب‌نشینی‌های تاکتیکی درباره محمد شیاع السوداني به‌عنوان نامزد مدنظر خود برای کسب کرسی نخست‌وزیری تجدیدنظر خواهند کرد.حال باید دید که اساسا شرایط کنونی در عراق با این بن‌بست سیاسی و هرج‌ومرج خیابانی نهایتا به انحلال پارلمان عراق منجر خواهد شد یا خیر؟ دراین‌بین نبود تعامل سیاسی و تشکیل‌نشدن جلسات پارلمان در موعد مقرر، تشکیل دولت و کابینه آتی عراق را به یک معمای لاینحل بدل کرده استکه دود آن تنها و تنها به چشم جامعه و ملت عراق خواهد رفت. اینها علاوه بر آن است که اگرچه برخی ناظران

معتقدند محتمل‌ترین سناریو، سناریوی انحلال پارلمان در عراق خواهد بود؛ اما برخی هم این نگرانی را دارند که انحلال پارلمان به یک بدعت سیاسی خطرناک بدل شود که هر فرد و جریان ناراضی از انتخابات و روند تشکیل دولت با اعتراضات طرفدارانش گزیننه انحلال مجدد پارلمان را مطرح کند که نهایتا به بی‌ثباتی سیاسی در عراق منجر خواهد شد. ضمن آنکه در این معادله آنچه بیش از هر چیز در صحنه سیاسی - اجتماعی عراق برجسته و پررنگ‌تر می‌نماید، تأثیرات مخرب انشقاق در طبقه البت و نخبه است. پیرو نکته یادشده بی‌شک تداوم این فضای دو و چندقطبی و نیز دامن‌زدن به اختلافات داخلی که در یک دهه گذشته هر سال بیشتر و شدیدتر از سال‌های گذشته شده است، بر صحنه سیاسی عراق و به‌ویژه جبهه‌بندی‌ها در سال‌های آینده تأثیری انکارناپذیر خواهد گذاشت و از آن مهم‌تر تأثیرات منفی بسیاری هم بر اتحاد داخلی و ثبات سیاسی در کل عراق می‌گذارد. پیرو آنچه گفته شد نکته کلیدی‌تر آنجاست، چه این تقابل و بن‌بست سیاسی به نفع صدری‌ها با انحلال پارلمان تمام شود یا نه، جامعه و ملت عراق عملا در نوعی سردرگمی، کلافگی، ناامیدی و سرخورگی از تداوم شرایط جاری در عراق به سر

برنامه جامع اقدام مشترک میان اخبار امیدبخش و ناامیدکننده همه را سر در گم کرده است

دلبری‌های برجام

عبدالرحمن فتح‌الله: با گذشت پنج روز از ارسال پاسخ آمریکایی‌ها به جوابیه ایران درخصوص متن پیش‌نویس

اتحادیه اروپا هنوز خبری از واکنش تهران نیست. بنابراین کمافی‌السابق همه چیز در حد حدس و گمانه‌زنی سیاسی و رسانه‌ای پیش می‌رود. بااین حال دیروز یکشنبه، نوریوز در توییتی از زمان دقیق برای پاسخ تهران گفت. این رسانه نزدیک به دبیر شورای عالی امنیت ملی نوشت: «بررسی دقیق پاسخ‌های آمریکا به محورهای اصلاحی ایران درخصوص ایده‌های هماهنگ‌کننده اتحادیه اروپایی همچنان در سطوح کارشناسی در جریان است و این روند حداقل تا پایان هفته جاری ادامه خواهد داشت». در این بین برخی رسانه‌های داخلی مانند روزنامه جمهوری اسلامی نگاه امیدوارانه‌ای به احیای برجام ندارند و دراین‌باره نوشت: «هرچند مسئولان ایرانی مذاکرات برجامی گفته‌اند درحال بررسی پاسخ آمریکا به سؤال‌های ایران درمورد متن پیشنهادی اتحادیه اروپا هستند ولی رسانه‌ها به صورت غیررسمی متنی را منتشر کرده‌اند که بخشی از پاسخ طولانی آمریکا به سؤال‌های ایران را دربردارد و نشان می‌دهد موارد مهمی از خواسته‌های ایران مورد قبول آمریکا واقع نشده است». پیش از این روزنامه نیز بلومبرگ از وجود اختلافات تهران – واشنگتن در مسیر احیای برجام و به تبع آن فرسایشی شدن مذاکرات گفت. در مقابل جوزپ بورل هم مانند برخی نمایندگان مجلس ایران نگاهی مثبت به احیای برجام دارد. مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در گفت‌وگو با روزنامه کروتن سَسیتونگ در پاسخ به سؤالی درباره سرنوشت مذاکرات احیای برجام و متن پیشنهادی اتحادیه اروپا برای حصول توافق نهایی اظهار کرد: «ما در این مذاکرات به لحظه حساس و سرنوشت‌سازی رسیده‌ایم. من خوش‌بین هستم. این، آخرین میلی‌مترهاست». با این حال همچنان فضای مبهم و سردرگمی پیرامون حصول توافق برآینده برجام سنگینی می‌کند. چون به همان اندازه که دلیل، سند و استدلال برای موفقیت در احیای برجام وجود دارد، می‌توان به واقعیت‌هایی اشاره کرد که خبر از شکست مذاکرات می‌دهند.

شکست به نام توقف!

کیهان دیروز یکشنبه از کنار گذاشتن مذاکرات برای همیشه گفت. این روزنامه نوشت: «لغو تحریم با مذاکره، طعمه‌ای است که مسئولان سیاست خارجی آمریکا روی قلاب گذاشته‌اند و دولت سیزدهم با همت بلند و پشتوانه مردمی خود می‌تواند قید این طعمه را بزند و مثل عملکرد قابل‌قبول خود در این یک سال، تمام تمرکز و توان خود را صرف خنثی‌سازی تحریم‌ها کند». این در حالی است که همین روزنامه، شنبه عنوان کرده بود: «قطعا اوضاع امروز بهتر از یک سال قبل است و طبق پیش‌بینی‌های این مراکز معتبر بین‌المللی، اوضاع رفته‌رفته بهتر هم خواهد شد. دولت سیزدهم هم نشان داده بدون برجام و اف‌ای‌تی‌اف می‌شود کارهای بزرگی کرد. بنابراین آن طرفی که باید عجله کند ما نیستیم. دو ماه، فقط دو ماه دیگر اگر اوضاع به همین شکل ادامه یابد، اوضاع زمین تا آسمان تغییر خواهد کرد». جالب آنجاست که تعویق مذاکرات و به‌تأخیرانداختن حصول توافق تا آغاز زمستان پیش رو، ایدئال‌ترین سناریوی روس‌ها نیز هست تا جایی که در سفر مقامات کرملین به ایران این درخواست به تهران منعکس شده است.البته برخی از فعالین سیاسی و رسانه‌ای به ادعای توقف دوماهه مذاکرات توسط کیهان واکنش نشان دادند. عباس عبدی در توییتی نوشت: «کیهان خواهان تعویق دوماهه توافق برجام شده و نوشته: این دولت نشان داده بدون برجام و اف‌ای‌تی‌اف می‌شود کارهای بزرگ کرد. اگر دولت مثل کیهان اعتقاد داشت که بدون برجام کارهای بزرگی کرده مذاکرات را برای همیشه تعطیل می‌کرد، نه دو ماه». فارغ از واکنش‌ها باید گفت این دوگانگی و تناقض کلام علاوه بر ادعای قبلی کیهان درخصوص رسیدن به توافق محکم و قوی در جریان مذاکرات است که به نظر می‌رسد با توجیه حصول توافق احتمالی و احیای برجام در دولت رئیسی مطرح شد. بااین‌حال آنچه برای این طیف اولویت دارد، نه توقف دوماهه مذاکرات و نه رسیدن به توافق با کلیدواژه «توافق محکم»، بلکه تلاش برای به شکست کشاندن گفت‌وگوهاست.

آخرین دست‌وپازدن‌ها

پایگاه خبری صدی البلد در گزارشی از امتیازات جدید دولت بایدن به اسرائیل در قبال احیای برجام خبر داد. در بخشی از گزارش این رسانه عربی آمده است: «واشنگتن قرار است در مقابل امضای توافق هسته‌ای با ایران و بازگشت به برجام، امتیازات و بسته جبرانی امنیتی در اختیار تل‌آویو قرار بدهد و تاکید می‌کند گفت‌وگوها درخصوص این بسته هنوز رسمی نشده است اما به محض امضای توافق هسته‌ای، این امتیازات جبرانی هم علنی خواهد شد». به نظر می‌رسد این اقدام واشنگتن در پی دور تازه‌ای از تلاش‌های اسرائیل برای به شکست کشاندن مذاکرات هسته‌ای باشد که مشخصا از ۱۵ آگوست/ ۲۴ مرداد با ارسال پاسخ مکتوب ایران به متن پیش‌نویس جوزپ بول و افزایش امیدها برای حصول توافق در دستور کار تل‌آویو قرار گرفت و کماکان با شدت ادامه دارد. مؤیدش هم به سفر ایال هولاتان، مشاور امنیت ملی اسرائیل به آمریکا، حضور بنی

می‌برند، به‌ویژه آنکه انتخابات پارلمانی زودهنگام سال گذشته هم عملا انقلاب «تشرین» یا همان انقلاب اکتبر ۲۰۱۹ عراقی‌ها را از طرف برخی احزاب، جریان‌ها و شخصیت‌های عراقی و مشخصا موج‌سواری مقتدی صدر به گروگان گرفت. ازاین‌رو افکار عمومی در عراق معتقدند که بی‌شک برگزاری مجدد انتخابات زودهنگام کمکی به برون‌رفت این کشور از بحران کنونی نخواهد کرد؛ چون مادامی که سیستم سیاسی پارلمان و دولتی در عراق با اصلاحات ساختاری بهینه و گفتمان دموکراسی‌خواهی نهادینه نشود، با تکرار انتخابات تغییری در وضعیت این کشور شکل نخواهد گرفت و حتی دوره‌های بعدی انتخابات به تعمیق بحران‌های حال حاضر می‌انجامد. هرچند که از اساس در ۱۹ سالی که از عمر دموکراسی نوپا در عراق نوبن پساصدام می‌گذرد، بعینه شاهد عدم رشد، توسعه و تعمیق گفتمان دموکراتیک در بین احزاب، شخصیت‌ها و جریان‌های عراقی بوده‌ایم؛ اما واقعیت آن است که هرچه از عمر این دموکراسی جوان در عراق می‌گذرد، بیشتر به ناکارآمدی این نوع از دموکراسی بی‌خواهیم برد. ادامه این شرایط می‌تواند ازهم‌گسیختگی و حتی فروپاشی ساختار سیاسی عراق را در دنبال داشته باشد.

کانتس، وزیر دفاع اسرائیل در واشنگتن، تحرکات لایید برای فشار به بایدن و... بازمی‌گردد. در همین راستا شبکه کان (کانال یازده) اسرائیل گزارش داد: «انتظار می‌رود در آستانه توافق برای احیای برجام، جو بایدن و یائیر لاپید علاوه بر گفت‌وگوی تلفنی در روزهای آینده در ۲۰ سپتامبر/ ۲۹ شهریور در حاشیه مجمع عمومی سازمان ملل با یکدیگر دیدار کنند». این دیدار احتمالی یائیر لاپید درواقع آخرین دست‌وپا زدن‌های نخست‌وزیر اسرائیل است که به سختی تلاش می‌کند به هر قیمتی جو بایدن را از توافق با ایران منصرف کند. خاصه آنکه با توجه به وضعیت شسکننده لاپید و بن‌ت در انتخابات زودهنگام کنست بی‌شک عدم احیای برجام می‌تواند تا اندازه‌ای به این دو در پیروزی در انتخابات کمک کند. این در حالی است که رد درخواست تماس تلفنی لاپید با رئیس‌جمهور آمریکا از سوی جو بایدن به‌نوعی از صرافت کاخ سفید برای احیای برجام خبر دارد. این وضعیت سبب شد تا بنی کانتس شنبه جاری در واشنگتن دوباره ادعای رسیدن ایران به نقطه گریز هسته‌ای در صورت احیای برجام را مطرح کند. وزیر دفاع اسرائیل در یک سخنرانی هشدار داد: «احیای برجام به جمهوری اسلامی این امکان را می‌دهد که در طول مدت توافق برنامه هسته‌ای خود را تا حدی توسعه دهد که بتواند تا پایان دوره برجام در سال ۲۰۲۱ به سلاح هسته‌ای دست پیدا کند».

ریموند ویل

RAYMOND WEIL
GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran